

Aufgabe 1. Sei $D = \{(u, v) : 0 \leq u \leq 2\pi, 0 \leq v \leq \pi\}$ und:

$$r(u, v) = \begin{pmatrix} \cos u \sin v \\ \sin u \sin v \\ \cos v \end{pmatrix}$$

eine Parameterdarstellung der Einheitskugel. Für das Vektorfeld:

$$F(x, y, z) = \begin{pmatrix} x \\ y \\ z \end{pmatrix}$$

berechnen Sie das Flächenintegral $\iint_S F \cdot dS$

Solue: Integrala de suprafata vectoriala este definita prin

$$\iint_S F \cdot dS = \iint_D F(r(u, v)) \cdot (r_u \times r_v) dA$$

unde produsul "." inseamna produsul scalar a doi vectori 3-dimensionali.

Vom calcula pe rand produsul vectorial $(r_u \times r_v)$ din formula de mai sus apoi produsul scalar cerut

Prin definitie

$$\begin{aligned} (r_u \times r_v) &= \begin{vmatrix} \mathbf{i} & \mathbf{j} & \mathbf{k} \\ -\sin u \sin v & \cos u \sin v & 0 \\ \cos u \cos v & \sin u \cos v & -\sin v \end{vmatrix} \\ &= -\cos u \sin^2 v \cdot \mathbf{i} - \sin u \sin^2 v \cdot \mathbf{j} + (-\sin^2 u \sin v \cos v - \cos^2 u \sin v \cos v) \cdot \mathbf{k} \\ &= -\cos u \sin^2 v \cdot \mathbf{i} - \sin u \sin^2 v \cdot \mathbf{j} - \sin v \cos v \cdot \mathbf{k} \end{aligned}$$

Tinand cont de legea de corespondenta data de F se poate observa usor ca

$$F(r(u, v)) = \begin{pmatrix} \cos u \sin v \\ \sin u \sin v \\ \cos v \end{pmatrix}$$

pe care la fel de bine putem sa-l gandim ca un vector linie. Prin urmare produsul scalar din definitia integralei vectoriale de suprafata este

$$\begin{aligned} F(r(u, v)) \cdot (r_u \times r_v) &= \cos u \sin v (-\cos u \sin^2 v) + \sin u \sin v (-\sin u \sin^2 v) + \cos v (-\sin v \cos v) \\ &= -\sin^3 v (\cos^2 u + \sin^2 u) - \cos^2 v \sin v = -\sin^3 v - \cos^2 v \sin v \\ &= -\sin v (\sin^2 v + \cos^2 v) = -\sin v \end{aligned}$$

Acum putem aplica formula integralei vectoriale de suprafata

$$\iint_S \mathbf{F} \cdot dS = \iint_D \mathbf{F}(\mathbf{r}(u, v)) \cdot (\mathbf{r}_u \times \mathbf{r}_v) dA = \iint_D -\sin v dA$$

dar domeniul D inseamna $[0, 2\pi] \times [0, \pi]$ prin urmare

$$\iint_S \mathbf{F} \cdot dS = \int_0^{2\pi} \int_0^\pi -\sin v dvdu$$

Incepem, ca de obicei la integrale duble, din interior pentru a evalua integrala

$$\int_0^\pi -\sin v dv = \cos v \Big|_0^\pi = -1 - 1 = -2$$

apoi

$$\iint_S \mathbf{F} \cdot dS = \int_0^{2\pi} -2 du = -4\pi$$

Aufgabe 2. (Satz von Gauss am Zylinder)

Berechnen Sie den Fluss des Vektorfeldes:

$$\mathbf{F} = (xz, yz, z^2)$$

durch die Oberfläche des Zylinderausschnitts:

$$Z = \{(x, y, z) : x^2 + y^2 \leq 1, 0 \leq z \leq 2\}$$

von innen nach aussen. Verwenden Sie den Satz von Gauss.

Solutie: Formula lui Gauss este

$$\iint_{\partial Z} \mathbf{F} \cdot dS = \iiint_Z \operatorname{div} \mathbf{F} dV$$

unde Z este cilindrul si ∂Z suprafata sa laterala. Avantajul acestei abordari consta in faptul ca putem evita integrarea pe suprafata laterala integrand in schimb pe un corp 3-dimensional Z (cilindrul). Pe cilindru avem nevoie de integrala tripla, dar fara a o introduce putem calcula integrala tripla necesara lucrind in acelasi mod in care lucram pentru o integrala dubla. Sa observam intai ca cilindrul se poate exprima ca

$$Z = \{(x, y, z) : 0 \leq x \leq 1, -\sqrt{1-x^2} \leq y \leq \sqrt{1-x^2}, 0 \leq z \leq 2\}$$

Calculam acum divergenta campului F

$$\operatorname{div} F = \frac{\partial F}{\partial x} + \frac{\partial F}{\partial y} + \frac{\partial F}{\partial z} = z + z + 2z = 4z$$

$$\iint_{\partial Z} \mathbf{F} \cdot dS = \iiint_Z \operatorname{div} \mathbf{F} dV = \int_0^1 \int_{-\sqrt{1-x^2}}^{\sqrt{1-x^2}} \int_0^2 4z dz dy dx$$

Luam pe rand integralele incepand din interior

$$\int_0^2 4z \, dz = 4z^2/2 \Big|_0^2 = 2$$

apoi

$$\int_{-\sqrt{1-x^2}}^{\sqrt{1-x^2}} 2 \, dy = 4\sqrt{1-x^2}$$

iar in final

$$\iint_{\partial Z} \mathbf{F} \cdot d\mathbf{S} = \int_0^1 4\sqrt{1-x^2} \, dx = \text{etc.}$$

Am ajuns deja la o integrala obisnuita care se evalueaza cu schimbare de variabila, preferabil.(vezi cursul 1)

Aufgabe 3. Berechnen Sie das Integral:

$$\iint_S x^2 dS$$

wobei S die Sphäre:

$$S = \{(x, y, z) \in \mathbb{R}^3 : x^2 + y^2 + z^2 = 16\}$$

ist.

Hinweis: Die Sphäre besitzt die Parameterdarstellung:

$$\mathbf{r}(u, v) = \begin{pmatrix} 4 \cos u \sin v \\ 4 \sin u \sin v \\ 4 \cos v \end{pmatrix}$$

mit $(u, v) \in (0, 2\pi) \times (0, \pi)$

Solutie: Avem de evaluat o integrala scalara de suprafata, tot pe o sfera integram. Formula integralei scalare difera putin de cea vectoriala

$$\iint_S f(x, y, z) dS = \iint_D f(\mathbf{r}(u, v)) \|\mathbf{r}_u \times \mathbf{r}_v\| \, dA$$

Pentru o sfera de raza 1 am calculat la prima problema produsul vectorial $\mathbf{r}_u \times \mathbf{r}_v$. Aici sfera are raza 4 si se poate observa ca vectorul de pozitie $\mathbf{r}(u, v)$ este de patru ori mai mare decat cel de la prima problema. Din aceasta cauza

$$\mathbf{r}_u \times \mathbf{r}_v = 16(-\cos u \sin^2 v \cdot \mathbf{i} - \sin u \sin^2 v \cdot \mathbf{j} - \sin v \cos v \cdot \mathbf{k})$$

deoarece va aparea cate un 4 pe ultimele doua linii ale determinantului care da produsul vectorial.

$$\begin{aligned}\|\mathbf{r}_u \times \mathbf{r}_v\| &= 16\sqrt{(-\cos u \sin^2 v)^2 + (-\sin u \sin^2 v)^2 + (-\sin v \cos v)^2} \\ &= 16\sqrt{\sin^4 v(\cos^2 u + \sin^2 u) + \sin^2 v \cos^2 v} \\ &= 16\sqrt{\sin^4 v + \sin^2 v \cos^2 v} = 16 \sin v\end{aligned}$$

Deoarece functia care trebuie integrata este $f(x, y, z) = x^2$ obtinem

$$f(\mathbf{r}(u, v)) = 16 \cos^2 u \sin^2 v$$

apoi

$$\begin{aligned}\iint_S f(x, y, z) dS &= \iint_D f(\mathbf{r}(u, v)) \|\mathbf{r}_u \times \mathbf{r}_v\| dA = \iint_D 16 \cos^2 u \sin^2 v \cdot 16 \sin v dA \\ &= 16^2 \int_0^{2\pi} \int_0^\pi \cos^2 u \sin^3 v dv du = etc\end{aligned}$$

Aufgabe 4. Berechne den Inhalt der Mantelfläche des Zylinders:

$$Z = \{(R, u, v) : 0 \leq R \leq 2, \quad 0 \leq u \leq 2\pi, \quad -1 \leq v \leq 1\}$$

Hinweis: eine Parametrisierung ist:

$$\mathbf{r}(u, v) = \begin{pmatrix} 2 \cos u \\ 2 \sin u \\ v \end{pmatrix}$$

Solutie: Trebuie sa calculam aria suprafetei laterale a unui cilindru.

Parametrizarea cilindrului fiind data, singura necunoscuta este legatura dintre ariile suprafetelor si integralele de suprafata. Pentru o suprafata S aria sa este data prin formula

$$aria(S) = \iint_S 1 dS$$

adica integrala scalara de suprafata a functiei constante 1.

In cazul nostru aria suprafetei cerute este

$$aria(Z) = \iint_Z 1 dS = \iint_D 1 \cdot \|\mathbf{r}_u \times \mathbf{r}_v\| dA = \int_0^{2\pi} \int_{-1}^1 \|\mathbf{r}_u \times \mathbf{r}_v\| dv du$$

unitatea de masura fiind unitati de arie. Calculam $\|\mathbf{r}_u \times \mathbf{r}_v\|$ pentru parametrizarea cilindrului

$$\mathbf{r}_u \times \mathbf{r}_v = \begin{vmatrix} \mathbf{i} & \mathbf{j} & \mathbf{k} \\ -2 \sin u & 2 \cos u & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{vmatrix} = 2 \cos u \cdot \mathbf{i} + 2 \sin u \cdot \mathbf{j}$$

Apoi

$$\|\mathbf{r}_u \times \mathbf{r}_v\| = \sqrt{(2 \cos u)^2 + (2 \sin u)^2} = 4$$

In final aria ceruta va fi

$$aria(Z) = \iint_Z 1 \, dS = \int_0^{2\pi} \int_{-1}^1 4 \, dvdu = 16\pi$$